

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

נקה בודאי אפקד, שהרי כף הבטחת בתורתך: "ואם לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע".

בכך נוכל להבין את לשון הפסוק שנאמר בנוגע לתפלתה (שמואל א' א' י'): "ותתפלל על ה' וזכה תבכה"; לא נאמר "אל ה'", אלא "על ה'", ללמדך שחנה כללה בתפלתה אף בקשה "על השם" - שלא יתבזה שם ה' מחמתה; כלומר: שיתן לה ה' בנות תפלתה, מבלי שתצטרך לגרם שישקוה במים המרים, שפדי להכניס היו מוחקים בתוכם את שם ה' שנכתב על גבי קלף.

מאסף 'הבאר' תרפ"ג כרך א חלק א עמ' ז

'פה תברכו' מאה ברכות

"כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (ו כג)

דרש רבי מנחם מנדל לזר רבה של סטריזוב:

תבת "כה" מרפכת משתי אותיות: כ"ף - בגימטריה עשרים, וה"א - בגימטריה חמש. נמצא שיש כאן רמז למצות אמירת מאה ברכות ביום: "כ" ה' תברכו" - עליכם לברך מדי יום ה' פעמים כ' ברכות, דהינו מאה ברכות.

שבע שמחות

'פ"ף אחת' שנה עשרה זהב

"כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת" (ז יד)

מפסוק זה למדו הראשונים מקור לדברי חכמים (חליו פז א) ששניה של כל ברכה הוא עשרה זהובים, ובראו את דרשתם בשני אפנים:

ה'אור זרוע' באר: הקטרת נחשבת כברכה (ראה ישעיהו סו א), ומכך שצונתה התורה לקחת את הקטרת בכף ששניה עשרה זהובים, למדנו ששני כל ברכה הוא עשרה זהובים.

לעמת זאת ה'כלב' דרש זאת באפן אחר: "כף אחת" כל אחת מ'פ"ף' [בגימטריה מאה] הברכות, שנה עשרה זהב.

אור זרוע' סי' שצט; 'כלבו' סי' קח

ונה דוע מה שפסק הש"ך (ה"מ סבב ד) ששני של ברכה הוא עשרה זהובים רק בתנאי שנעננה ב'אמן', ואף לכך נוכל למצא רמז מכתוב זה: "כף אחת עשרה" - ראשי תיבות בגימטריה 'אמן'.

נזיר העונה אמן - גדול מהמברך

"כל ימי נזרו מפל אשר יעשה מפניו מן מחרצנים ועד זג לא יאכל" (ו ד)

בסימנה של מסכת נזיר (סו ב) מביאה הגמרא את הברייתא: "רבי יוסי אומר: גדול העונה אמן יותר מן המברך". ויש להבין את פשר שיכותה של מימרא זו למסכת נזיר?

באר רבי אליהו שיק רבה של לידא:

בכך בקשו חכמים ליטב תמיהה העולה למקרא פרשת נזיר: לכאורה כיצד יכול אדם לקבל על עצמו 'נזירות', והלא בכך הוא מפסיד ברכות רבות שיכול היה לומר על אכילת עגבים ושתיית יין? לפיכך הביאו חכמים בהקשר לכך את מאמרו של רבי יוסי: "גדול העונה אמן יותר מהמברך", לאמר: הנזיר אינו מפסיד ברכות, שכן יכול הוא לענות אמן על ברכות אחרים, וזכות העונה אמן גדולה מן המברך.

עין אליהו נזיר סו ב

באפן נוסף באר הראב"ד רבי משה שטרנובר כי בצה התורה להורות בכך שמלבד שצריך החוטא להתודות על חטאיו, עליו להתודות אף על המשחיתים "אשר עשו" - שנבראו כתוצאה מחטאיו. כפי שאכן תקנו לנו להתודות בתפלה זכה' הנאמרת בערב יום הכפורים: "אוי לי כי תחת המחשבות הטובות שיכלתי לברא על ידי זה מלאכים קדושים שיהיו סגורים ופרקליטים טובים עלי, תחתיים בראתי משחיתים לחבל את עצמי".

'קול יעקב'; אונים לתורה'; ששע ודעת'

חנה בקשה על השם

"ואם לא נטמאה האשה וטהרה הוא ונקתה ונזרעה זרע" (ה חכ)

אמר הבית הלוי:

בגמרא (ברכות ב) מבאר שבשעה שהתפללה חנה לפני הקדוש ברוך הוא שיפקד אותה בבו, אמרה לפני ה': אם לא תפקדני, אלף ואסתתר עם איש זר בפני אלקנה בעלי כדי שאחשב כ'סוטה'. כך צטרנו להשקותני במים המרים, וכאשר אמצא

הרהור ההופך רשע לצדיק

"והתודו את חטאתם אשר עשו" (ה)

מדברי הרמב"ם (תשובה א א) מתבאר שהשב בתשובה מבלי שהתודה על חטאיו, אין חטאיו מתפפרים. רבים תמהו על דבריו מדברי הגמרא (קדושין מט ב) שהמקדש את האשה על מנת שהוא צדיק גמור, אפלו אם הוא מפרסם כרשע גמור הרי היא מקדשת, לפי שיתכן שהרהר תשובה בלבד. הרי שבהרהור תשובה בלבד יכול אדם להפך מרשע לצדיק, אף בלא ודוי?

תרח המנחת חנוך: הגדרת אדם כצדיק או רשע אינה תלויה בכפרת חטאיו אלא במדת חרטתו עליהם. לפיכך אף מי שחסרון ודויו מעכב את כפרת חטאיו, אם שב בתשובה שלמה והתהרט על מעשיו, אינו נחשב יותר כרשע אלא כצדיק.

ישוב נוסף לדברים הביא הגאון מטשיבין: חכמים אמרו (ירושלמי בכורים ג א) שהנושא אשה מוחלים לו על עוונותיו, ולפיכך מי שקדש אשה על מנת שהוא צדיק גמור, ברגע שהרהר בתשובה הפך מייד לצדיק. שכן בד בבד חלו קדושו ונמחלו עוונותיו [בבחינת 'גטו וידו באים כאחד' (גטו עו ב)]. לעמת זאת, אדם מן השורה אינו נחשב 'צדיק' אלא אם כן התודה על חטאיו.

'מנחת חנוך' שסד א; שו"ת 'דובב מישרים' ח"א סי' כב

ודוי על החטא ותוצאותיו

"והתודו את חטאתם אשר עשו" (ה)

לכאורה, די היה לומר: "והתודו את חטאתם", ומדוע מוסיפה התורה: "אשר עשו"?

באר רבי יעקב צבי יאליש בעל המלא הרועים' כי בקשה התורה להדגיש בכך, שמלבד שצריכים ישראל להתודות ולשוב על חטאיהם, עליהם להוסיף ולהתודות אף על המצוות "אשר עשו" - על כך שלא קימו אותן בצורה הנכונה, כפי שצוה מלכו של עולם.

רבי זלמן סודוצקין דרש: יש והחוטא נמנע מלהתחרט על מעשיו בחושבו: 'וכי מה הם חטאי לעמת חטאי זולתי, הן אני נחשב צדיק ביחס לדור שפל זה...?' על כך באה האזהרה: "והתודו את חטאתם אשר עשו" - הם ולא אחרים.

ביום שלישי הבעל"ט תמלאנה מאתיים שנים לפטירתו של מרן רבי חיים מוולוז'ין בעל 'נפש החיים' שנפטר בי"ד בסיון תקפ"א. עליו העידו כי הקפיד כל ימיו שלא להוציא ברכה מפיו אם לא היה מי שיענה אחריה אמן. באחת הפעמים במהלך המודו באישון לילה, בקש לשתות ולא היה מי שיענה אמן אחר ברכתו, ונשלח אליו מלאך משמים שיענה אמן אחר ברכתו.

שאל אביה ויגדל' ח"א עמ' פז

בני אמונים: אמן לכל ברכה.

